

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

EVROPSKA KOMISIJA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 14. marca 2023

o shranjevanju energije – temelj razogljičenega in varnega energetskega sistema EU

(2023/C 103/01)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je med drugim predstavila evropski zeleni dogovor, strategijo, katere cilj je doseči podnebno nevtralnost do leta 2050 ⁽¹⁾. V zvezi s tem je cilj svežnja „Pripravljeni na 55“ ⁽²⁾ zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov do leta 2030 za vsaj 55 %. Poleg tega ter zaradi neizzvane ruske invazije na Ukrajino in izsiljevanja z njihovo oskrbo z energijo sporočilo ⁽³⁾ in načrt ⁽⁴⁾ REPowerEU predlagata ukrepe za hitro odpravo odvisnosti od ruskih fosilnih goriv in reševanje energetske krize s pospešitvijo prehoda na čisto energijo in združevanjem moči za doseganje odpornejšega energetskega sistema.
- (2) Glede na to, da proizvodnja in uporaba energije povzročata več kot 75 % emisij toplogrednih plinov v Uniji, je razogljičenje energetskega sistema ključnega pomena za doseganje teh ciljev. Da bi dosegli podnebne in energetske cilje Unije, je treba energetski sistem temeljito preobraziti, in sicer z izboljšanjem energijske učinkovitosti, obsežno in hitro uporabo spremenljive proizvodnje energije iz obnovljivih virov, z več akterji, bolj decentraliziranimi, digitaliziranimi in medsebojno povezanimi sistemi ter večjo elektrifikacijo gospodarstva. Za takšno preoblikovanje sistema je potrebna večja prožnost v smislu sposobnosti energetskega sistema, da se prilagaja spreminjajočim se potrebam omrežja ter obvladuje spremenljivost in negotovost povpraševanja in ponudbe v vseh ustreznih časovnih okvirih. Modeli ⁽⁵⁾ kažejo neposredno in včasih eksponentno povezavo med potrebo po prožnosti (dnevni, tedenski in mesečni) in uvedbo proizvodnje energije iz obnovljivih virov. Zato bo potreba po prožnosti v prihodnjih letih še posebej pomembna, saj naj bi delež energije iz obnovljivih virov v elektroenergetskem sistemu do leta 2030 dosegel 69 %.

⁽¹⁾ COM(2019) 640 final. Evropski zeleni dogovor vključuje tudi cilje, ki presegajo podnebno nevtralnost, kot so zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti, zmanjšanje in odprava onesnaževanja ter ločitev gospodarske rasti od rabe virov s pristopi krožnega gospodarstva.

⁽²⁾ COM(2021) 550 final.

⁽³⁾ COM(2022) 108 final.

⁽⁴⁾ COM(2022) 230 final.

⁽⁵⁾ Glej oddelek 2.2 SWD(2023) 57.

- (3) Novi operativni izzivi zahtevajo tudi dodatne storitve v prihodnjem elektroenergetskem sistemu (npr. za izravnalne in nefrekvenčne pomožne storitve ⁽⁶⁾), da se zagotovi stabilnost in zanesljivost ter navsezadnje zanesljivost oskrbe z električno energijo.
- (4) Različne tehnologije lahko energetskega sistemu zagotovijo potrebno prožnost, kot so shranjevanje energije, prilagajanje odjema, prožnost na strani ponudbe in medsebojne povezave. Zlasti različne tehnologije za shranjevanje energije (npr. mehanske, toplotne, električne, elektrokemične in kemične) lahko zagotavljajo raznolike storitve v različnih obsegih in v različnih časovnih okvirih. Shranjevanje toplote, zlasti obsežno shranjevanje toplote v sistemih daljinskega ogrevanja, lahko na primer zagotavlja storitve prožnosti in izravnalne storitve za elektroenergetsko omrežje ter tako z absorpcijo spremenljive proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov (npr. vetrna in sončna energija) zagotovi rešitev za povezovanje sistemov, ki prihranijo stroške. Poleg tega so lahko tehnologije za shranjevanje energije tehnična rešitev za zagotavljanje stabilnosti in zanesljivosti.
- (5) Shranjevanje energije v elektroenergetskem sistemu je opredeljeno v členu 2(59) Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁷⁾, ki zajema različne tehnologije. Direktiva (EU) 2019/944 obravnava shranjevanja energije na trgu električne energije, vključno z zagotavljanjem storitev prožnosti pod enakimi konkurenčnimi pogoji kot drugi viri energije.
- (6) Poleg elektroenergetskega sistema lahko shranjevanje energije, kot je shranjevanje toplote, na več načinov prispeva k energetskega sistemu. Shranjevanje energije, ki dopolnjuje generatorje toplote in hlajenja na energijo iz obnovljivih virov kot del individualnih in daljinskih sistemov ogrevanja, na primer omogoča, da se večji delež potreb po ogrevanju pokrije s spremenljivimi in nizkotemperaturnimi obnovljivimi viri, kot so energija iz plitvih geotermalnih sistemov, sončna toplotna energija in energija okolice. Spodbujanje teh sistemov ogrevanja z energijo iz obnovljivih virov je bistveno za odmik od sistemov ogrevanja, ki temeljijo na fosilnih gorivih, zlasti v stavbah.
- (7) Shranjevanje energije ima lahko ključno vlogo pri razogljičenju energetskega sistema ter prispeva k povezovanju energetskega sistema in zanesljivosti oskrbe. Za razogljičen energetski sistem bodo potrebne znatne naložbe v vse oblike zmogljivosti shranjevanja. Tehnologije za shranjevanje energije lahko olajšajo elektrifikacijo različnih gospodarskih sektorjev, zlasti stavb in prometa. Na primer z uporabo električnih vozil in njihovim sodelovanjem pri izravnavi elektroenergetskega omrežja s prilagajanjem odjema (npr. z absorpcijo presežne električne energije v času visoke proizvodnje energije iz obnovljivih virov in majhnega povpraševanja). Energija, shranjena v baterijah za električna vozila, se lahko učinkovito uporabi tudi za napajanje domov in pomoč pri stabilizaciji omrežja.
- (8) Shranjevanje energije, zlasti „za števec“, lahko potrošnikom, tako gospodinjstvom kot industriji, pomaga čim bolj povečati lastno porabo energije iz obnovljivih virov lastne proizvodnje, s čimer lahko znižajo svoje račune za energijo.
- (9) Za energetske sisteme, ki niso ali so manj medsebojno povezani, kot so otoki, oddaljena območja ali najbolj oddaljene regije EU, lahko viri prožnosti, zlasti shranjevanje energije, znatno prispevajo k odmiku od uvoženih fosilnih goriv in upravljanju visokih ravni kratkoročne in sezone spremenljivosti oskrbe z energijo iz obnovljivih virov.
- (10) V zvezi s shranjevanjem energije se pojavlja več izzivov, ki lahko vplivajo na njegovo uvedbo na ravni, ki je potrebna za znatno podporo energetskega prehodu. Nekateri od teh izzivov so povezani z dolgoročno prepoznavnostjo in predvidljivostjo prihodkov, potrebnih za olajšanje dostopa do financiranja.
- (11) Trg električne energije Unije je zasnovan tako, da bi shranjevanje energije že lahko sodelovalo na vseh trgih električne energije. S tem se zagotavlja podlaga za združevanje različnih tokov prihodkov (nalaganje prihodkov), da bi se podprla vzdržnost poslovnega modela shranjevanja in omogočila največja dodana vrednost shranjevanja energije za energetski sistem.

⁽⁶⁾ Kot je opredeljeno v členu 2(45) in (49) Direktive (EU) 2019/944 (UL L 158, 14.6.2019, str. 125).

⁽⁷⁾ Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L 158, 14.6.2019, str. 125).

- (12) Smernice o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo ⁽⁸⁾ spodbujajo države članice, da v svoje ukrepe za zanesljivost oskrbe uvedejo dodatna merila ali elemente z namenom spodbujanja sodelovanja okolju prijaznejših tehnologij (ali zmanjšanja udeležbe tehnologij, ki onesnažujejo okolje), potrebnih za doseganje ciljev EU na področju varstva okolja. Pričakuje se, da se bo s takšnimi merili ali elementi povečal delež shranjevanja, ki ima koristi od ukrepov za zanesljivost oskrbe.
- (13) Operaterji prenosnih sistemov morajo v svojem desetletnem načrtu za razvoj omrežja ⁽⁹⁾ upoštevati možnosti za uporabo hranilnikov za shranjevanje energije. Vendar je pri načrtovanju omrežij mogoče dodatno izkoristiti tipičen vzorec delovanja shranjevanja energije – dovajanje električne energije v omrežje, ko je raven proizvodnje nizka, in poraba električne energije, ko je raven proizvodnje visoka. Porabo iz omrežja v času konic je mogoče zmanjšati z dobro zasnovanimi omrežninami in tarifnimi shemami, ki krepijo uporabo orodij prožnosti, kot je shranjevanje energije.
- (14) Souporaba shranjene električne energije lahko sistemu prinese širše koristi s prilagajanjem odjema, kadar so končni odjemalci izpostavljeni ustreznim cenovnim signalom ali lahko sodelujejo v sistemih prožnosti. Kot je določeno v Direktivi (EU) 2019/944, končni odjemalci, ki delujejo skupaj, ne bi smeli biti izpostavljeni dvojnemu zaračunavanju pri zagotavljanju storitev prožnosti za sistemske operaterje, ki uporabljajo hranilnike za shranjevanje pred števcem.
- (15) Posodobitev nacionalnih energetske in podnebne načrtov za obdobje 2021–2030, kot je določeno v členu 14 Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebne ukrepov ⁽¹⁰⁾, bi morala zajemati večje ambicije za pospešitev zelenega prehoda in povečanje energetske varnosti v skladu s svežnjem evropskega zelenega dogovora ⁽¹¹⁾ in načrtom REPowerEU. Posodobitev nacionalnih energetske in podnebne načrtov bi morala vključevati tudi nacionalne cilje za povečanje prožnosti sistema v skladu s členom 4(d)(3) navedene uredbe. V teh posodobljenih nacionalnih načrtih bi bilo treba navesti tudi ustrezne politike in ukrepe za podporo naložbenim potrebam, opredeljenim v okviru REPowerEU, ter ključno prednostno nalogo zaščite konkurenčnosti in privlačnosti EU v odnosu do svetovnih partnerjev, pri čemer je treba upoštevati vplive na okolje, zlasti na habitate in ekosisteme ⁽¹²⁾. Nacionalni energetski in podnebni načrti so priložnost za preučitev sinergij med petimi razsežnostmi energetske unije ⁽¹³⁾, zlasti kar zadeva koristi shranjevanja električne energije –

PRIPOROČA:

- (1) Države članice pri opredelitvi veljavnega regulativnega okvira in postopkov, zlasti pri izvajanju zakonodaje Unije v zvezi s trgov električne energije, upoštevajo dvojno vlogo (proizvajalca-odjemalca) shranjevanja energije, da bi odpravile obstoječe ovire. To vključuje preprečevanje dvojnega obdavčevanja in olajšanje postopkov izdajanja dovoljenj ⁽¹⁴⁾. Nacionalni regulativni organi bi morali to vlogo upoštevati tudi pri določanju omrežnin in tarifnih shem v skladu z zakonodajo Unije.

⁽⁸⁾ Sporočilo Komisije – Smernice o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo za leto 2022, C/2022/481 (UL C 80, 18.2.2022, str. 1).

⁽⁹⁾ Uredba (EU) št. 347/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2013 o smernicah za vseevropsko energetske infrastrukturo (UL L 115, 25.4.2013, str. 39).

⁽¹⁰⁾ UL L 328, 21.12.2018, str. 1.

⁽¹¹⁾ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_sl

⁽¹²⁾ Da bi dosegli cilje evropskega zelenega dogovora in spoštovali načelo neškodovanja, je treba upoštevati tudi širše okoljske kompromise pri shranjevanju energije in zagotoviti rešitve za njihovo blažitev ali nevtralizacijo.

⁽¹³⁾ COM(2015) 80.

⁽¹⁴⁾ Glej tudi Priporočilo Komisije (EU) 2022/822 z dne 18. maja 2022 o pospešitvi postopkov izdaje dovoljenj za projekte na področju energije iz obnovljivih virov in o poenostavitvi sklepanja pogodb o nakupu električne energije (UL L 146, 25.5.2022, str. 132) in Uredbo Sveta (EU) 2022/2577 z dne 22. decembra 2022 o okviru za pospešitev uvajanja energije iz obnovljivih virov (UL L 335, 29.12.2022, str. 36).

- (2) Države članice opredelijo potrebe svojih energetskih sistemov po prožnosti v kratkoročnem, srednjeročnem in dolgoročnem obdobju, pri posodabljanju nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov pa krepijo cilje ter z njimi povezane politike in ukrepe, katerih namen je stroškovno učinkovito spodbujanje shranjevanja energije, tako na ravni omrežja kot za števce, prilagajanje odjema in prožnosti. Države članice bi morale oceniti tudi potrebe po proizvodni zmogljivosti za ustrezne tehnologije za shranjevanje energije.
- (3) Države članice, zlasti njihovi nacionalni regulativni organi, zagotovijo, da operaterji energetskih sistemov nadalje ocenijo potrebe svojih energetskih sistemov po prožnosti pri načrtovanju prenosnih in distribucijskih omrežij, vključno s potencialom shranjevanja energije (kratko- in dolgoročno), ter ali je shranjevanje energije lahko stroškovno učinkovitejša alternativa naložbam v omrežje. Pri ocenjevanju svoje povezovalne zmogljivosti (npr. upoštevanje prožnih pogodb o priključitvi) in upravljanju sistema bi morale upoštevati tudi celoten potencial virov prožnosti, zlasti shranjevanja energije.
- (4) Države članice prepoznajo morebitne vrzeli v financiranju za kratko-, srednje- in dolgoročno shranjevanje energije, vključno s shranjevanjem energije za števce (termično in z uporabo električne energije) in drugimi instrumenti prilagodljivosti. V kolikor prepoznajo potrebo po dodatnih prožnih virih za doseganje zanesljivosti oskrbe in okoljskih ciljev, preučijo morebitno potrebo po instrumentih financiranja, ki zagotavljajo prepoznavnost in predvidljivost prihodkov.
- (5) Države članice preučujejo, ali so storitve shranjevanja energije, zlasti uporaba prožnosti v distribucijskih omrežjih in zagotavljanje nefrekvenčnih pomožnih storitev, ustrezno plačane in ali lahko operaterji seštejejo plačila za več storitev.
- (6) Države članice razmislijo o konkurenčnih postopkih zbiranja ponudb, če je to potrebno za doseganje zadostne ravni uporabe virov prožnosti, da se dosežejo pregledni cilji zanesljivosti oskrbe in okoljski cilji, v skladu s pravili o državni pomoči. Preučiti bi bilo treba morebitne izboljšave pri zasnovi mehanizmov zmogljivosti, da se olajša sodelovanje virov prožnosti, vključno s shranjevanjem energije, npr. z zagotavljanjem, da so dejavniki zmanjšanja zmogljivosti ustrezni glede na zastavljeni cilj zanesljivosti oskrbe, z znižanjem najnižje upravičene zmogljivosti in najnižje višine ponudbe, olajšanjem združevanja, znižanjem omejitev emisij CO₂ ali dajanjem prednosti bolj zelenim tehnologijam v skladu s Smernicami o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo.
- (7) Države članice opredelijo kakršne koli posebne regulativne in neregulativne ukrepe, potrebne za odpravo ovir za uvedbo prilagajanja odjema in shranjevanja za števce, npr. ovire povezane z uvedbo elektrifikacije sektorjev končne uporabe na podlagi obnovljivih virov energije, uvedbo individualne ali kolektivne lastne porabe in dvosmernim polnjenjem z uporabo baterij za električna vozila.
- (8) Države članice pospešijo uvajanje hranilnikov za shranjevanje in drugih orodij za prožnost na otokih, oddaljenih območjih in najbolj oddaljenih regijah EU z nezadostno zmogljivostjo omrežja in nestabilnimi povezavami ali povezavami na dolge razdalje z glavnim omrežjem, na primer s podpornimi shemami za nizkoogljive prožne vire, vključno s shranjevanjem, ter revidirajo merila za priključitev na omrežje, da bi spodbudile hibridne projekte na področju energije (tj. proizvodnjo in shranjevanje energije iz obnovljivih virov).
- (9) Države članice in nacionalni regulativni organi objavijo podrobne podatke o preobremenjenosti omrežja, omejitvah uporabe energije iz obnovljivih virov, tržnih cenah, energiji iz obnovljivih virov in vsebnosti emisij toplogrednih plinov v realnem času ter nameščenih hranilnikih za shranjevanje energije, in sicer z namenom olajšanja naložbenih odločitev v nove hranilnike za shranjevanje energije.
- (10) Države članice še naprej podpirajo raziskave in inovacije na področju shranjevanja energije, zlasti glede dolgoročnega shranjevanja energije in rešitev za shranjevanje, ki povezujejo električno energijo z drugimi nosilci energije, ter optimizirajo obstoječe rešitve (npr. učinkovitost, zmogljivost, trajanje, minimalni podnebni in okoljski odtis). Razmisliti bi bilo treba o instrumentih za zmanjšanje tveganja, kot so programi za pospeševanje tehnologij in namenski podporni programi, ki inovativne tehnologije za shranjevanje energije usmerjajo v fazo komercializacije.

V Bruslju, 14. marca 2023

Za Komisijo
Kadri SIMSON
članica Komisije
